

Som foran anført omfatter undervisnings- og oplæringspligten i henhold til åndssvage-loven kun sådanne åndssvage børn og unge, som på grund af deres tilstand ikke kan følge undervisningen i den almindelige folkeskole eller dennes særlige undervisning for børn med små evner, jfr. herved folkeskolelovens § 2, stk. 2, hvorefter der bl. a. for børn, der på grund af små evner ikke med tilstrækkeligt udbytte kan følge den almindelige undervisning, af folkeskolen indrettes særundervisning.

Folkeskolens specialundervisning for svagtbegavede børn kan i henhold til et undervisningsministerielt cirkulære af 4. august 1961 gives enten ved oprettelse af særlige hjælpeklasser, ved enkeltmands- eller holdundervisning, hvor der gives supplerende undervisning i dansk, regning og eventuelt fremmedsprog, eller som hjælpeundervisning, hvor en lærer er til rådighed i et fast undervisningslokale, så børnene i dansk og regnetimerne i fornødent omfang kan henvises hertil. Egentlige hjælpeklasser er oprettet i de fleste købstæder, i visse tilfælde samlet til selvstændige hjælpeskoler. I landkommunerne sker den særlige hjælp derimod oftest gennem etablering af en supplerende holdundervisning, en undervisningsform, der er en hjælp for svagtbegavede børn, men utilstrækkelig for de ringest begavede.

Afgrænsningen af, hvilke svagtbegavede børn der bør nyde specialundervisning i folkeskolen, og hvilke der bør henvises til åndssvageforsorgens skoler, kan ikke foretages ud fra klare, objektive kriterier. Afgørende må i første række være et skøn over den individuelle sværhed af barnets handicap, således forstået, at der ikke bør trækkes en grænse ved en bestemt intelligenskvotient, men også andre forhold må tages i betragtning ved afgørelsen af, om et barn bør henvises til særforsorg, eller om det kan optages eller forblive i folkeskolen. Eksempelvis kan og bør det ved afgørelsen også tages i betragtning, om der lokalt indenfor folkeskolen er mulighed for at give barnet en fyldestgørende specialundervisning, ligesom det må vurderes, om barnet ud over undervisning har behov for åndssvageforsorgens øvrige støtteforanstaltninger. Hovedsigtet er at anbringe de svagtbegavede børn det sted, hvor de har størst mulighed for at få udbytte af undervisningen.

I tvivlstilfælde afgøres spørgsmålet i almindelighed ved aftale mellem folkeskolen og åndssvageforsorgen.

Ifølge en af statens åndssvageforsorg med bistand af amternes konsulenter for særundervisningen og en række lokale skolemyndigheder foretaget undersøgelse må der regnes med, at der findes ca. 4 000 børn i alderen 7-14 år, der er berettiget til en speciel

undervisning på forsorgens skoler, og at der findes et lignende antal unge åndssvage i alderen 14-21 år. Det kan dog ikke antages, at alle 8 000 børn og unge vil søge optagelse. Således vil en stor gruppe unge have fundet plads i erhvervene allerede i 17-18 års alderen og på denne måde fyldestgøre deres oplæringspligt, ligesom man må regne med, at et antal på ca. 1 200 af de 4 000 børn i den almindelige undervisningspligtige alder vil gå i folkeskolen, idet alene folkeskolens observation og undersøgelse af børnene og forhandlinger med forældre sjældent muliggør barnets kontakt med åndssvageforsorgen før end ved barnets 8.-9. år.

Ved foretagelsen af den nævnte undersøgelse har man ikke kunnet bygge på oplysninger om antallet af børn og unge, der står på venteliste til optagelse i en eksternatskole, idet det nuværende antal skolepladser er så utilstrækkeligt i forhold til behovet, at bl. a. særkonsulenterne i mange tilfælde har anset det for formålsløst at foreslå forældrene, at børnene optages i eksternatskole. De foran angivne tal må derfor tages med et vist forbehold. Ved et forsigtigt skøn over de forskellige i betragtning kommende faktorer og ved en sammenligning med antallet af svagtbegavede elever i folkeskolen, mener statens åndssvageforsorg dog at kunne anslå det samlede behov for skolepladser i forsorgens børne- og ungdomsskoler til 5-6.000.

Ved beregning af det antal nye skoler, som må tilvejebringes, dersom forsorgen skal blive i stand til at opfylde sine forpligtelser overfor et elevantal af den omhandlede størrelsesorden, var det nødvendigt at tage i betragtning, at en række af de bestående eksternatskoler er uegnede til fortsat anvendelse, eller er midlertidigt indrettede i lejede bygninger uden mulighed for forlængelse af lejemålene. Samtidig var det indlysende, at planerne om gennemførelse af et omfattende byggeri af specialskoler med ensartede formål og funktioner, men af meget forskellig størrelse, ville kunne støde på en række vanskeligheder af administrativ, økonomisk og ikke mindst arbejdskraftmæssig art under den herskende knaphed på faglært arbejdskraft inden for de almindelige byggefag. På baggrund heraf ansøgte bestyrelsen for statens åndssvageforsorg i slutningen af 1960 socialministeriet om en bevilling til en nærmere undersøgelse af mulighederne for at rationalisere det omhandlede skolebyggeri gennem en eller anden form for præfabrikeret montagebyggeri.

Efter at denne ansøgning var anbefalet af boligministeriet, gav folketingets finansudvalg på socialministeriets indstilling ved skrivelse af 18. januar 1961 (aktstykke nr. 179) sin tilslutning til, at der blev stillet et beløb på 50.000 kr. til rådighed